حوكمی الذبح

سەبڕاوەكان

بسم الله

نـووسەر:
مامۆستا ئوسامە تەوحیدی

حوکمی سەربڕاوەکان

حوکمی خواردنی سەربڕاوی (موسڵمان ، کافری ئەصڵی ، مورتەد ، مجهول حال)

لەنووسینی مامۆستا:

أُسامَةُ التَّوحيديُّ الشَّهرَزوريُّ

بەرواری ئامادەکردن:

٢٥ رمضان، ١٤٤٧ هـ

الدولة الإسلامية

خلافة على منهاج النبوة

پێڕست

سەربڕاوی دەستی مسوڵمان	ل ١-٤
ئایا ئەگەر موسڵمانی مریشکێکی سەربڕی مەرجە پرسیاری لێ بکەم بزانم بسم الله ی لەسەرکردووە یان لێ بخۆم وپرسیار نەکەم؟	ل ٤-٥
سەربڕاوی دەستی کافری ئەصڵی	ل ٥-٨
حوکمی سەربڕاوی مورتەد	ل ٨-١٠
حوکمی سەربڕاوی مجهول حال وە باسێک لە بوونی خەڵک بە دوو بەش	ل ١٠-١٢
ڕەد دانەوەی موعتەزیلە نوێیەکان	ل ١٢-١٥
حوکمی مجهول حال	ل ١٥-٢١

بسم الله الرحمن الرحيم

حوکمی خواردنی سەربڕاوی (موسڵمان ، کافری ئەصڵی ، مورتەد ، مجهول حال)

① سەربڕاوی دەستی موسڵمان دەخورێت و هیچ کێشەیەکی تێدانیە بەومەرجەی بسم الله ی لەسەر کردبێت وبەئەنقەست وبێ تەئویل تەرکی بسم الله ی نەکردبێ

موسـڵمان بەسێ شت ئەزانرێت موسڵمانە :

یەکەم// خۆی بڵێت من موسڵمانم

دووەم// یان بەبینینی دروشمی ئیسلامەتی

سێیەم// حوکمی التبعيه (لە دایک وباوکێکی موسڵمان بێت یان لەدار الاسلام بێت یان لەوڵاتێک بێت پێشتر دارالاسلام بوە دواتر بۆتە دار الکفر بەڵام هەموو خەڵکەکە مورتەدنەبونەتەوە لەئیسـلام بۆیە مادام خەڵکەکە تێکرا مورتەد نەبونەتەوە خەڵکەکە ئەسڵ تێیاندا حوکمی ئیسلامەتی بۆ

هەیە تاكوفرێكی لێ دەرئەكەووێت

شێخ عبداللطیف ال الشیخ ئەفەرموێت لە مصباح الظلام 52 : (بل كلهم مجمعون على أن بلاد المسلمين لها حكم الإسلام في كل زمان ومكان)

هەموو زانایان یەكدەنگن كەوا وڵاتی موسڵمانان حوكـمی ئیسلامی بۆهەیە لەهەمـــــوو سەردەم وجێگایەك .

واتا : بەهۆی داگیركردنی لەلایەن كوفرەوە یان موڕتەد بونەوەی بەشێ لەخەڵكەكەی لەهەموو ڕوویەكەوە نابێت بەوڵاتی كوفر بەڵكو وڵاتی كوفره لەڕوانگەی حوكمەت ودەسەڵاتەوە بەڵام حوكمی ئیسلام بۆخەڵكەكە ئەمێنێتەوە وەك دار الاسـلام خەڵكە بەموسڵمان دائەنرێن تاكوفریان لێ نەبینرێت مادام هەموویان پێكەوە موڕتەد نەبونەتەوە

* (ڕونكردنەوەی زیاتری ئەم بەشە لەبابەتی مجهول حال باس ئەكەین)

كەواتا سەربڕاوی موسڵمان حەڵاڵە بەومەرجەی ناوی الله ـی لەسەر هێنابێت

قـال تعالى : ﴿ وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ﴾ [الأنعَام : ١٢١]

هەر پەلەوەرو گیانداریّ لەكاتی سەر بڕیندا ناوی الله ـی لەسەر نەهێنرابێت، ئێوە لە گۆشتەكەی مەخۆن بێگومان ئەو جۆرە خواردنە، تاوان و لە ڕێگە دەرچوونە.

وە پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم ـدەفەرموێت : (إِذَا أَرسَلتَ كَلبَكَ وَسَمَّيتَ فَأَمسَكَ وَقَتَلَ فَكُل ، وَإِن أَكَلَ فَلَا تَأكُلْ فَإِنَّمَا أَمسَكَ عَلَى نَفسِهِ ، وَإِذَا خَالَطَ كِلَابًا لَم يُذكَرِ اسمُ اللَّهِ عَلَيهَا فَأَمسَكنَ وَقَتَلنَ فَلَا تَأكُلْ ، فَإِنَّكَ لَا تَدرِي أَيُّهَا قَتَلَ) رواه البخاري (5475) ، ومسلم (1929) .

ئەگەر سەگی ڕاوچیت نارد بۆڕاوكردنی نێچیرێک وناوی الله ـت لەسەری هێنا وسەگەكەش نێچیرەكەی بۆڕاوكردی ئەوا ئەو نێچیرە بخۆ خۆ ئەگەر سەگەكە لەنێچیرەكەی خوارد ئەوا لێی مەخۆ چونكە بۆخۆی ڕاوی كردووە وە ئــەگەر سەگەكەت تێكەڵ سەگانیّ بوو كەناوی الله لەسەرئەوسەگانەی تر نەهێنرابوو وە نێچیرەكەیان بۆكوشتی ئەوا لێی مەخۆ چونكە تۆ نازانی كام لەوسەگانە نێچیرەكەی بۆكوشتوی .

كەواتــا مەرجی حەڵاڵ بونی سەربڕاوبریتیە لەهێنانی وشەی بسم الله لەسەر سەربڕاو بەڵام گەر موسڵمانیّ نەزانیّ بسم الله واجبە لەسەر سەربڕاو یان بیری بچێتەوە ئەوا جائیزە سەربڕاوەكەی بخورێت وخۆت

بسم الله ـی لەسەر دەکەی

بەڵگەش وتەی الله یە : وقال تعالى في سورة الأحزاب: ﴿ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ [الأحزاب:5]،

پرسیـــــار// ئایا ئەگەر موسڵمانی مریشکێکی سەربڕی مەرجە پرسیاری لێ بکەم بزانم بسم الله ـی لەسەرکردووە یان لێ بخۆم وپرسیار نەکەم؟

وەڵام ـ دایکە عائیشە دەیگێڕێتەوە دەفەرموێت : أنَّ قَوْمًا قالوا: يا رَسولَ اللَّهِ، إنَّ قَوْمًا يَأْتُونَنا باللَّحْمِ لا نَدْرِي أذَكَرُوا اسْمَ اللَّهِ عليه أمْ لا، فقالَ رَسولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عليه وسلَّمَ: سَمُّوا اللَّهَ عليه وكُلُوهُ.
کەسانێ هاتن بۆلای پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم وتیان ئێمە خەڵکانی گۆشتمان بۆئەهێنن جانازانین ناوی الله یان لەسەر هێناوە یاخود نا پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم فەرمووی ئێوە بیخۆن وخۆتان بسم الله لەسەر گۆشتەکە بکەن . صحيح البخاري 2057

ئیمام ابن حجر – رحمە الله - :ـدەفەرموێت : ويستفاد منه أن كل ما يوجد

في أسواق المسلمين محمول على الصحة ، وكذا ما ذبحه أعراب المسلمين ؛ لأن الغالب أنهم عرفوا التسمية ، وبهذا جزم ابن عبد البر فقال : فيه أن ما ذبحه المسلم يؤكل ويحمل على أنه سمَّى ؛ لأن المسلم لا يظن به في كل شيء إلا الخير ، حتى يتبين خلاف ذلك " انتهى من " فتح الباري(9 / 786)

لەم فەرموودەیەدا سودی ئەوەی تێدایە کەئەوەی لەبازاڕی موسڵمانان دەفرۆشرێت لەسەر شەرعیەت بون هەڵدەگیرێت وەبەهەمان شێوەی ئەوەی دەشتەکیە موسڵمانەکانیش سەری دەبڕن چونکە ئەوان دەزانن بسم الله لەسەر سەربڕاو واجبە بەڵکو ابن عبدالبر پێداگری لەسەرئەوە کردووە کەئەوەی موسڵمان سەری دەبڕێت خواردنی حەلاڵە وگومانی ئەوەی لەسەر دەبات کەناوی الله ـی لەسەری هێنابێت چونکە گومان بەموسڵمان نابرێت ئیلا گومانی خێر وچاکە نەبێت تا دڵنیادەبینەوە کەبەئەنقەست تەرکی بسم الله ـی لەسەری کردووە .

② حوکـمی سەربڕاوی کـافری ئەصڵی

الله تعالى لەقورئاندا ـدەفەرمویت : ﴿ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ ﴾ [المَائدة : ٥]

سەربڕاوی دەستی ئەوانەی نامەیان پێدراوە ڕەوایە بۆتان و دەتوانن بیخۆن

وە خواردن و سەربڕاوی دەستی ئێوەیش بۆ ئەوان حەڵاڵەو ڕێی پێدراوە.

کەواتـا بەدەقی ئەم ئایەتە سەربڕاوی دەستی ئەهلی کتاب (جولەکە وگاور حەڵاڵە) سەربڕاوی دەستی هیچ کافرێکی تر حەڵاڵ نیـە

ئیمام ابن عبد البر لە استذکار ـدەفەرموێت : قد أجمعوا في ذبيحة الكتابي أنها تؤكل، وإن لم يسم الله عليها، إذا لم يسم عليها غير الله. وأجمعوا أن المجوسي، والوثني لو سمى الله، لم تؤكل ذبيحته.

زانایان یەکدەنگن کەسەربڕاوی ئەهلی کتاب جائیزە ودەخۆرێت ئەگەر ناوی الله شی لەسەر نەهێنرابێت بەومەرجەی ناوی غیری الله ـی لەسەر نەهێنرابێت (چونکە ئەوان جاهلن بەحوکمی شەریعەتی ئیسلام بۆیە ئێمە خۆمان بسم الله ـی لەسەر دەکەین لەکاتی خواردنیدا) وە کۆدەنگن کەسەربڕاوی مجوسی و بت پەرست ناخورێت ئەگەر ناوی الله ـشی لەسەر هێنرابێت سەربڕاوەکەی حەڵاڵ نیە

وە پێغەمـبەر صلى الله عليه وسلم سەربڕاوی دەستی جولەکەی خواردووە و پرسیاری لێ نەکردووە کەئایا ناوی الله ـی لەسەر هێناوە یاخود نـا بۆیە ئێمەش لەسەرئەو ئەصڵەی ئیسلام هەنگاو دەنێنین

ئیمام ـی ابن القيم – رحمه الله - :ئەفەرموێت : " وأجمعوا على جواز شراء اللحمان من غير سؤال عن أسباب حلها ، اكتفاء بقول الذابح والبائع ، حتى لو كان الذابح يهوديّاً أو نصرانيّاً أو فاجراً : اكتفينا بقوله في ذلك ، ولم نسأله عن أسباب الحل "

زانایان یەکدەنگ لەسەر کڕینی گۆشت بەبێ پرسیارکردن لەبارەی هۆکارەکانی حەلاڵبون دەست ئەگرێت بەوتەی ئەوکەسەی کەسەری بڕیوە یان ئەوەی ئەیفرۆشێت ئەگەرچی سەربڕەکە جولەکە بێت یان یەهود یان فاجر قسەی سەربڕ یان فرۆشیارەکە کافیە وپرسیاری لێ ناکەین لەبارەی هۆکارەکانی حەلاڵ بون " إعلام الموقعين " (2 / 181) .

واتا گۆشتێ کەلەولاتە ئەوروپیەکان هاتوە زاهیرەن سەری بڕاوە لەسەری نوسراوە بەڕێگەی ئیسلامی سەربڕدراوە ئێمە ئەوەندە کافیە بۆمان چونکە لەئەسڵدا سەربڕاوی ئەهلی کتاب حەلاڵە مادام فرۆشیارەکەی لەسەری نوسیوە بەشێوەی ئیسلامی سەربڕدراوە وە لەولاتێکەوە هاتوە کەئەهلی کتاب ـن ئەوا لەسەر ئەو ئەسڵە ئەڕۆین وگۆشتەکە حەلاڵە ئەمە ئەسڵە کەسەربڕاوی ئەهلی کتاب گەربەشێوەی سەربڕین بوو حەلاڵە بەلام هەرکات دڵنیابوین سەری مریشکەکە نەبڕدراوە وەسەری پێوەیە یان دڵنیابوین مریشکەکە خنکێنراوە ...هتد ئەوکات لەبەر دڵنیابونمان

لەهۆكارەكانی حەرام بوون خۆمان دوورئەخەینەوە لەكڕین وخواردنی

③ حوكمی سەربڕاوی موڕتەد

وەک موڕتەدەكانی (ڕافیزە و یەكێتی وپارتی وحیزبەعەلمانیەكان وموڕتەدەكانی یەكگرتوو وكۆمەڵ و بزوتنەوە و مەلا سۆفیە گۆڕپەرستەكان وجەهمیە نكۆڵیكارەكان لەسیفاتەكانی الله وموڕتەدەكانی بەناوسەلەفیە مەدخەلیەكان و نیزامیەكان وموڕتەدەكانی لایەنگری تاڵیبان و قاعیدە و نوصرە و موڕتەدەكانی حەمدانیەت ...هتد)

ئیمام ـی ابن قدامة لەكِتَابُ الْمُرْتَدُّ ـدەفەرموێت بەژمارە(7099) بابەت :
وَذَبِيحَةُ الْمُرْتَدِّ حَرَامٌ , وَإِنْ كَانَتْ رِدَّتُهُ إلَى دِينِ أَهْلِ الْكِتَابِ هَذَا قَوْلُ مَالِكٍ , وَالشَّافِعِيِّ , وَأَصْحَابِ الرَّأْيِ . وَقَالَ إسْحَاقُ : إنْ تَدَيَّنَ بِدِينِ أَهْلِ الْكِتَابِ , حَلَّتْ ذَبِيحَتُهُ . وَيُحْكَى ذَلِكَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ ; لِأَنَّ عَلِيًّا رضي الله عنه قَالَ : مَنْ تَوَلَّى قَوْمًا فَهُوَ مِنْهُمْ . وَلَنَا , أَنَّهُ كَافِرٌ , لَا يُقَرُّ عَلَى دِينِهِ , فَلَمْ تَحِلَّ ذَبِيحَتُهُ , كَالْوَثَنِيِّ ; ...
سەربڕاوی دەستی موڕتەد حەرامە ئەگەر چی هەڵگەڕانەوەكەشی لەئیسلام ڕۆشتن بێت بۆسەر ئاینی ئەهلی كتاب (چونكە لەئەصڵدا ئەهلی كتاب سەربڕاوی دەستیان حەلاڵە بەڵام كەسێ لەئیسلام

هەڵگەڕێتەوە ببێت بەئەهلی كتاب سەربڕاوی حەرامە) ئەمەش ووتـەی مـالك وشـافعی و ئەهلی ڕەئـە بەڵام اسحاق وتویەتی ئەگەر مورتەد بێتەوە ببێت بەئەهلی كتاب سەربڕاوی حەڵاڵ دەبێت وە هاوشێوەی ئەم وتەیە لەئەوزاعی یشەوە گێڕدراوەتەوە چونكـە ئیمامی علی فەرمویەتی هەركـەسێ پشتیوانی هەر گەلـێك بكات ئەویش هەرلەوانـە وە لەمەزهەبی ئێمە مورتەد مادام ڕێگەی پێ نادرێت بژێت لەسەر دینێكی جگە لەئیسلام ئەوا سەربڕاوی دەستی حەرامە وەك بت پـەرست .

المغني لابن قدامة (ج 10 / ص 84)

الشيخ عبد اللطيف بن عبد الرحمن دەفەرموێت : هەركەسێ ئەم ئـایەتە بكاتە بەڵگـە بۆحەڵاڵكردنی سەربراوی كەسی بت پەرست ومورتەد ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ [سورة الأنعام آية: 118]،

لەو خواردن وسەربڕاوانە بخۆن كەناوی الله یان لەسەر هێنراوە ـ جاكەسێ ئەم بكاتە بەڵگـە ئەوا جـاهل ترین كەسە بەقورئان وسونەت ـی پێغەمبەر صلی الله علیە وسلم وئیجماعی ئومـەت هاوشێوەی ئەم كەسە وەک ئەوە وایە كە ئەم ئایەتە بكاتە بەڵگـە بۆ پۆشینی حەریر ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ﴾

جاهلبـون بەتەفسیر وهۆكارەكانی دابەزینی ئایەت گەشتوە بەعەمائمە گەورەكان ئەی دەبێت حاڵی خەڵكی عەوام چۆن بێت .

" ومن استدل على ذبيحة الوثني والمرتد، بقوله تعالى: {فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ} [سورة الأنعام آية: 118]، فهو من أجهل الناس بكتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم، وإجماع الأمة، وهو كمن يستدل على لبس الحرير، بقوله تعالى: {قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ} [الأعراف : 32]؛ والجهل بالتأويل وأسباب النزول، ضرره وصل كبار العمائم، فكيف الحال بالجفاة والعوام ؟ " عيون الرسائل 608

④ حوكمـــی سەربڕاوی مجهول حال

واتــا : كەسێك كەشعائری ئیسلامان لێ نەبینوە وە لەهەمان كاتدا كوفریشمان لێ نەبینیوە

خەڵكـ دووبەشن

یــان موسڵمان یان كافر بەشی سێهەم نیــە !

قال تعالى : ﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنكُمْ كَافِرٌ وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ [التَّغابُن : ٢]

الله ئێوەی دروستكردووە ئینجا هەتانە بێ باوەڕوو كافرە، هەیشتانە خاوەن ئیمان و باوەڕدارە

ئیمام ابن حزم رحمه الله لەالفصل في الملل والأهواء والنحل ـدەفەرموێت : فصح يقينا أنه ليس في الناس ولا في الجن إلا مؤمن أو كافر فمن خرج عن أحدهما دخل في الآخرة

بەيەقـين ـی دروست چەسپاوە لەنێو مرۆڤ وجنۆكەكانـدا يان ئيماندار هەيە يان كـافر هەركەسێ لەئيمان دەرچێ دەبێتە كافر وهەركەس لەكوفر دەرچێت دەچێتە ناو ئيمانەوە .

وە دەفەرموێت رحمه الله : والإجماع والنصوص قد صح كل ذلك على أنه لا دين إلا الإسلام أو الكفر من خرج من أحدهما دخل في الآخر ولا بد إذ ليس بينهما وسيطة، وكذلك قال رسول الله صلى الله عليه وسلم "لا يرث المسلم الكافر ولا الكافر المسلم" وهذا حديث قد أطبق جميع الفرق المنتمية إلى الإسلام على صحته وعلى القول به فلم يجعل عليه السلام دينا غير الكفر والإسلام ولم يجعل هاهنا دينا ثالثا أصلا

ئیجماع ودەقە شەرعیە كان ئەوەی بەڕاست خستۆتەوە كە هیچ دینێ نیە ئیلا دینی ئیسـلام و كوفر نەبێت هەركەسێ لەهەركامیان دەرچێت داخل ـی ئەوی تریان دەبێت لەنێوان ئەم دوو دینەدا هیچ نێوەندگیریەكی ترنیـــە هەروەک پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم فەرموویەتی موسڵمان میراث لەكافروەرناگرێت وكافریش لەموسڵمانی وەرناگرێت ، ئەم فەرموودەیە هەموو گروپە منستب ـەكان بۆئیسلام هاوڕان لەسەر صحیح بونی و كردار پێكردنی ئەوەی مەبەستە پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم هیچ نێوەندگیریەكی دانەناوە لەنێوان ئیسلام وكوفردار ودینی سێهەمی دانەناوە .

كەواتـا یان موسڵمان یان كـافر ـ توقف نێوەندگیری ودانانی دینی سێهەمـە

شێخ سلیمان ابن سحمان لەڕەدی موعتەزیلە نوێیەكاندا ـدەفەرموێت : والتعبير بأن ظاهره لا إسلام ولا كفر، لا معنى له عندي، لأنه لا بد أن يكون مسلما جاهلا، أو كافرا جاهلا؛ فمن كان ظاهره الكفر، فهو كافر، ومن كان ظاهره المعاصي، فهو عاص؛ ولا نكفر إلا من كفره الله ورسوله، بعد قيام الحجة عليه.

بـەڵام ئەو برِگە وشەیەی كەدەڵێـت ڕووكەشی نەموسڵمـانە ونەكـــوفرە ئەم وشەیە هیچ واتایەكی نیـە لەلای من چونكە یان دەبێت خەڵك موسڵمانێكی جـاهیل بێت یان كافرێكی جاهیل بێت جاهەركەسێ ڕووكەشی كوفربێت ئەوا كـافرە وهەركەس ڕووكەشی مەعصیەت بێت ئەوا كەسێكی تاوانبارەوە وكەسیش تەكـفیرناكەین ئیلا ئەوانەنەبێت كەالله ورسولەكەی تەكفیریان كردوە لەپاش گەیشـتنی حوجە پێیان وسوربونیان لەسەركوفرەكەیان (بەڵام كەسێ شـیرك بڕیاربدات بۆالله ئەوموشریكە چونكە الله تعالی بەئەقـڵ و بەفیطرەت ئیقامە حوجەی خەڵكی كردووە لەسەر تەوحید والله پەرستی ئیقامە حوجەی شەرع مەرج نیە بۆتەكفیركردنی موشریكان بەڵكو ئیقامە حوجەی شەرعی مەرجە بۆ سزادانی موشریكان)

وأما الذي تباح ذبيحته منهم، فهو المسلم، وأما الذي لا تباح ذبيحته، فهو الكافر، والمرتد، وهو الذي يكفر بعد إسلامه، بفعل ناقض من نواقض الإسلام، المخرجة من الملة؛ وقد وضحنا حكم أعراب أهل نجد.

وەئەوكەسەی سەربڕاو دەستی حەڵاڵـە بریتیە لەوكەسەی كەموسڵمانـە ئەوكەسەشی سەربڕاوی دەستی حەرامە بریتیە لەكافـر وە مورتەدیش

ئەوکەسەیـە کە لەپاش ئیسلام کافردەبێتەوە بەئـــەنجامـــدانی هەڵوەشێنەوەیەک لەهەڵوەشێنەوەکـانی ئیسـلام کەلەئیسلام دەری دەکـات وەئەم بابەتەشمان ڕونکردەوە لەبارەی حوکمی ئەعرابیە دەشتەکیەکانی نەجد .

والعجب كل العجب من هؤلاء الجهال، الذين يتكلمون في مسائل التكفير، وهم ما بلغوا في العلم والمعرفة،

وە ئەوەی زۆر سەیر وسەمەرەیە لەبارەی ئەوکەسە جاهیلانەوە کەقـسە لەبابەتەکانی تەکـفیردەکەن وکەچی نەگەشـتونەتە ئاستی زانست وزانیاری

أشار إليهم الشيخ عبد الله أبا بطين، من أن أحدهم لو سئل عن مسألة في الطهارة، أو البيع، ونحوهما لم يفت بمجرد فهمه، واستحسان عقله؛ بل يبحث عن كلام العلماء، ويفتي بما قالوه، فكيف يعتمد في هذا الأمر العظيم، الذي هو أعظم أمور الدين، وأشدها خطرا، على مجرد فهمه، واستحسان عقله؟

شێخ عبدالله ابا بطین ئاماژەی پێکـردوە فەرموویەتی گەر یەکێ لەوکەسـانە لەبابەتی طهارە و کڕین وفرۆشتنۆ وهاوشیوەی ئەوبابەتانە پرسیاری لێ بکەی دەبیــنیت تەنها بەتێگەشتنی خۆی وەڵام ناداتەوە یان بەپێی باش زانینی ئەقڵی خۆی وەلام ناداتەوە بەڵکــو بۆوەڵامدانەوە بەدوای وتەی زانایان دەگەڕێت و بەفەتوای ئەوان فەتوا دەدات ئەی بــاشە چۆن لەبابەتێکی ئاوا گەورە کەگەورەترین بابەتی دینە و زۆریش ترسناکە بەتێگەشتنی خۆت و بەباش زانینی ئەقڵی خۆت فەتوا ئەدەی؟ الدرر السنية - 10 - صـ 468 - 471

ئێستا بابزانین حوكمــی مجهول حال چیە

دەوڵــەتـــی ئیســـلامـی چی حوکمێ ئەیا بەسەر مجهول حال لەدار کــوفری طارئ ؟

سەرەتـا پێش ئەوەی عەقیدەی دەولە ڕون کەینەوە ئەمەوێ تیشـک بخەمە سەر ئەوەی بـابەتی پێناسـەی دار الکـفر و دار الاسـلام بابەتێـکی ئێجماع ـی نیە زانایان لەپێناسەی ئەوەی چی کاتێ دار الاسـلام دەبێت بەدار الکـفر خیلافیان هەیە

بەڵام جـمهوری زانایان لەسەرئەوەن هەروڵاتـێ شعائر وياسـای كووفری تێدا زاڵ بـوو ئەوە دار الكـفره وەكـ ئیمام ـی ابن قيم لەكتابی أحكام اهل الذمة باسی دەكات ئەگەرچی خەڵكەكەشـی موسڵمان بێت

پـاشان هەندێ لەزانایانی شافعی وەكـ ئیمام ـی نەوەوی لەڕافعی دەيگێڕتەوە هەر وڵاتـێ پێشتر دار الاسلام بێت دواتر كوفر داگیری بـكات ئەگەر يەكـ موسڵمان لەو وڵاتەدا مابێتەوە ئەوا مجهول بەموسڵمان دائەنرێت چونكـە پێيان وايە (الاسـلام يعلو ولايعلی عليه) روضة الطالبين

وە زانـايان ـی نەجدی لەسەر ئەو بۆچونەن كەئیمام ـی ابن قيم نەقڵی كردوە

وە زانايانی نەجدی بڕوايـان وايە ئەگەر وڵاتـێ بوو بەدارالكـفر وە خەڵكـەكەی تێكرا موڕتەد ببنەوە بەجۆرێ موسڵمـان شـاراوە بێت تێيدا و ئیسلام بشارێتەوە نەتوانێ ئیسلامەتی دەربخات پێيان وايـە حوكم ـی كوفر دەدرێت بەسەر هەموو خەڵكەكەدا ئیلا كـەسێ نەبێت كە ئیسلام ـی لێ ببينرێت وكوفری لێ نەبينرێت

#وە_دەوڵـەتی_ئیسـلام ـی هەمان عەقیدەی نەجدیەکانی هەیە لەم بابەتەدا لە سلسلە منهەجیـەکەیدا لەباس ـی ئەحکـام ـی وڵاتان دەولـە ڕون ـی دەکاتەوە حوکم ـی کوفر نادرێت بەسەر هەموو خەڵکدا لەبەر ئەوەی وڵاتەکە وڵاتـی کوفرە بەڵکـو بەپێی حاڵـی خەڵکەکە حوکم ـدان لەسەر خەڵکـ دەگۆڕێت

بۆنمـونە خەڵکـی ماردین لەسەردەم ـی شێخ ـی ئیسـلام ابن تیمیە کە تەتار ماردین ـی داگیر کرد شێخ فەرمووی نابێت حوکم ـی نیفاق و فاسق بون بدرێت بەسەر هەموو خەڵکـی ماردین بەڵـکو گەر کەسـێ یارمەت ـی تەتار بدات بۆ ڕێگریکردن لەشـەرع ـی الله ئەوا ئەوکەسـە کـافرە . (واتـە هەموو خەڵکـ مورتەد نەبونەتەوە هەموویان نەبون بە هاوکاری تەتار بۆیە حوکم ـی کوفری نەیا بەسەر هەمووی)

وە حاڵـی ئەهلی مەککـە لەسەردەم ـی شێخ حمد بن عتیق دەهێنێتەوە کە تێکـڕای خەڵکی مەککـە پێکەوە کوفریان ئەنجام ئەیـا بۆیـە شێخ حوکم ـی کوفری یا بەسەر هەموو خەڵکـی مەککە ئیلا مەگەر کەسـێ ئیسلامەت ـی لێ ببینرێت بەبێ کوفر .

بـۆیە شـێخ ـمان تركـی بن علی لەكتاب ـی التحاكم الی محاكم الوضعیة ـدەفەرموێـت : (دار الكفر الطارئ .. فاالاصـل انها كانت دار الاسـلام والاصـل فی اهلها الاسـلام ولكـن ارتد الحاكمون علیها فی فترة من الفترات او احتلها الكفـار في فترة من الفترات فالاصل في حكامها الكفر والاصل في اهلها الاسـلام ... لكننا لانقول بان الاصل في اهلها الكـفر الا اذا استحالت كما حصلا مثلا في الاندلس وهي اسبانیا ... ولكن لانقول ان الدول الخلیج مثلا بلاد الحرمین لانقول ابدا انها دار الكفر اصلي لاهــي دار الكفر طارئ ارتد الحاكمون علیها الاصل في اهلها الاسـلام حتى یتبین العكس)(٣٣-٣٤)

واتـا : وڵاتــی كوفری طارئ .. ئەسڵ تێدا ئەوەیە پێشـتر وڵاتی ئیـسلام بوە وە ئەصـڵ لەخەڵكەكەیدا ئیسـلام ـە بەڵام فەرمانڕاوەكانی لە سەردەمێكدا مورتەد ئەبـنەوە یاخود كافر داگیری دەكات لەسەردەمێـكدا جا ئەصـڵ لەفەرمان ڕەواكـان ـی ئەم وڵاتە كـوفرە وە ئەصـڵ لەخەڵكەكەشـی ئیسـلام ـە ... وەئیمە ناڵێین ئەصـڵ لەخەڵكەكەیدا كـوفرە ئیلا كـاتێ كەخەڵكەكەش دینەكەیان بگۆڕن تێكڕا مورتەد ببنەوە وەكـ ئەوەی لە ئەندەلوس كەئسبانیایە ڕویدا ..

بەڵام نــــاڵێین وڵاتانی خەلیج دار کوفری ئەصڵیە بۆنمونە بلاد الحرمین (سعودیە) ناڵێین دار کــوفری ئەصلیە بەڵکو وڵاتــی کوفری طارئ ـە دەسەڵاتدارەکانی مورتەدبونەتەوە وە #ئەصــڵ لەخەڵکەکەی ئیســلام ـە تا پێچەوانەی ئیسلام ـی لێدەرئەکەوێت .

گەر سەرنج بەین خەڵکــی سعودیە نیوەی مەدخەلیە وپشتگیری حوکمـەت ـن واتـا لە سەدا 50 وە بەشێ زۆری ئیخوان ـی و سرورِیـە وە بەشێ لەخەڵک سۆفی و کەمینەیەک لەڕافیزە و بەشێ لەعەلمانیەکانی تێدایە واتـا کەمینەیەک موەحید ئەمێنێتەوە لە سعودیە ئەو کەمینەیەش زۆریـان لەزیندانن

بـەڵام دەبینیت شێخ فەرمووی ئەصڵ لەخەڵکەکەیدا ئیســلام ـە واتا نەیفەرموو مادام زۆرینە مورتەدن توقف دەکەین یان تەکفیری عام دەکـەین نەخێر بەڵکـو ئەصــڵ تێدا ئیسلامە چونکـە وڵاتەکە بەحاکم و بەخەڵکەوە تێکرِا هەڵنەگەڕاونەتەوە لەئیسلام بەڵکـو حاکم و بەشـێ لەخەڵک نەک هەموی بۆیە حوکم ـی عام نادرێت بەسەر هەموی بەکوفر

وە توقف یش ناكرێت لەمجهول حال چونكە ئەصڵ لەخەڵكەكەیدا ئیسلام ـە

وەشێخ ـمان ئەبو محمدی عەدنان ـی فەرمووی : تێكڕای ئەهلی سونەت لەعێراق وشام بەموسڵمان دەزانین تاكوفریان لێ نەبینین

(كەواتا ناوچە سونیەكان ئەگەرچی خەڵكێ زۆریشی تێدا موڕتەددە بەڵام حوكم ـی ئیسلامەتی دەدرێ بەسەرهەمویدا تاكوفریان لێ ئەبینرێ بەڵام ناوچە شیعەڕافیضیەكان چونكە تێكڕا حوسێن پەرستن حوكم ـی كوفر دەدرێت بەسەر شارەكەیان بەتێكڕا نمونەی كەربەلا و نەجەف)

تێبینی / شێخ ـمان تركی بن علی ـدەفەرموێت : هەركەسێ حوكم ـی تەكفیر بدات بەسەر خەڵكی وڵاتێ بەبیانوی ئەوەی زۆربەی خەڵكەكەی كەوتونەتە كوفرە بۆنمونە مصر و لیبیا یان ئەوناوچانەی سوریا كەلەژێر دەسەڵاتی دەولەدا نیە هەركەسێ بڵێت ئەصڵ لەخەڵكەكەیدا كوفرە بەبیانوی ئەوەی زۆربەی خەڵك موڕتەد بونەتەوە (كەس بەموسڵمان نەزانێت تا شەعائیری ئیسلام دەبینێت لەوكەسەدا)

#ئــــەمە_عەقیدەی_خەوارج_نیە بەڵام دەڵێین ئەم وتەیە هەڵەیـە

شێخ تركـــی سێ جار ئەم قسە دووبارە دەكاتەوە بڕوانە پەڕەی 35 لەكتابی التحـــاكم

(واتــە وتەی ڕەسم ـی دەولە ئەوەیە ئەصڵ لەخەڵكی دار الكفری طارئ ئیسلام ـەئیلا كاتێ دەڵێت ئەصڵ لەخەڵكەكەیدا كوفرە كەتێكڕا خەڵكـ مورتەد ببنەوە وە شتێكیش نیە بەناوی توقف لەمجهول حال بەڵكـو یان ئیسلام یان كوفر تەوقف بیدعەی ئەخنەسیەكانە لەخەواریجـەكان وە تەكفیر كردنی مجهول حال بەبیانوی ئەوەی زۆرینەی خەڵكـ مورتەدن بیدعە نیـە بەومەرجەی بەشەعائیر مجهول بەموسڵمان بزانێت بەڵام وتەیەكی هەڵەیـە)

كەواتـا سەربڕاوی مجهول(نەناسراو)ـی ناوچە سوننیەكان ـی كوردستان وعێراق وشام و سعودیە ..هتد حوكمی سەربڕاوی موسڵمانی هەیە وگۆشـتەكەی دەخورێت

الحمد لله رب العالمين